

Celično dihanje - aerobno

17. maj 2014 9:23

- Razgrajevanje energijsko bogatih molekul (glukoza):
  - o Pri tem nastaja ATP
- Sodelujejo različni substrati

Aerobno	Anaerobno
- Potreben je kisik	- Poteka brez kisika
	- Nekatere rastline in živali so zmožne tega procesa za kratek čas
	- Mikroorganizmi lahko žive brez kisika - višje celično dihanje opravijo brez kisika

Aerobno dihanje

- Tri faze:
  1. Glikoliza
  2. Krebsov cikel
  3. Elektronska prenašalna veriga in nastanek ATP

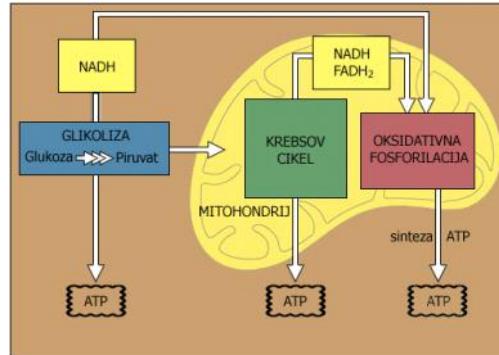
GLIKOLIZA	KREBSOV CIKEL	E. PRENAŠALNA VERIGA
<ul style="list-style-type: none"> - Poteka v citosolu, kjer se molekula glukoze razgradi v dve molekuli piruvata. - Zagotavlja elektrone za prenašalno verigo 	<ul style="list-style-type: none"> - Poteka v mitohondrijski sredici (matriksu), kjer se piruvat popolnoma razgradi do ogljikovega dioksida - Zagotavlja elektrone, ki preko NADH vstopajo v prenašalno verigo 	<ul style="list-style-type: none"> - Poteka na notranji mitohondrijski membrani (uvihkih - kristah) - Tu nastane 90% ATP

Iz ene molekule glukoze nastane:

- ♦ **2 ATP** - v Glikolizi (v bistvu se tvorijo 4ATP, ampak se 2 porabita, da se glukoza laže razgradi),
- ♦ **2 ATP** v Krebsovem ciklu in
- ♦ **34 ATP** v elektronski prenašalni verigi

Vprašanja

1. Kaj se zgodi s CO₂?
Z difuzijo se izloči skozi membrane.
2. Kakšna je vloga vodikovih atmov?
Zagotavljajo energijo v obliki energijsko vzbujenih elektronov. V verigi energije postopoma sproščajo.
3. Kakšna je vloga kisika?
Je končni prejemnik elektronov.

GLIKOLIZA:

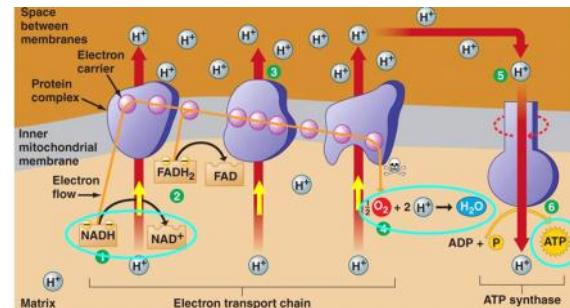
- Glukoza (sladkor s 6 C atomi) se razgradi v **dve molekuli piruvata** (piruvične kisline s 3 C atomi)
- Pri tem nastaneta **2ATP in 2NADH + 2H⁺**
- Pri procesu ni potreben kisik, zato je **ANAEROBEN**

KREBSOV CIKEL:

- Vstopi spojina z 2 C atomoma (acetilna skupina)
- Pri enem obratu dobimo **molekulo CO₂** - pri tem dobimo **molekulo ATP z neposredno fosforilacijo** (vezavo fosfata) - pri tem se elektroni prenesajo na molekulo FAD in **tri molekule NAD⁺**

ELEKTRONSKA PRENAŠALNA VERIGA:

- **Električni vstopijo** v elektronsko prenašalno verigo, sestavljeno iz vrste elektronskih prenašalcev (nameščeni so na notranji membrani oz. njenih uvihkih - kristah).
- Potujejo do prenašalca do prenašalca in postopoma sproščajo energijo.

- **Kisik tako prejme elektrone**, ki niso tako energijsko bogati, in zato reakcija (**REDUKCIJA VODE**) ni tako burna (kot npr. gorenje) - odda se tudi atom kisika, vendar takoj reagira z drugimi molekulami kisika v doatomarne molekule (O₂).

KEMIOSMOZA:

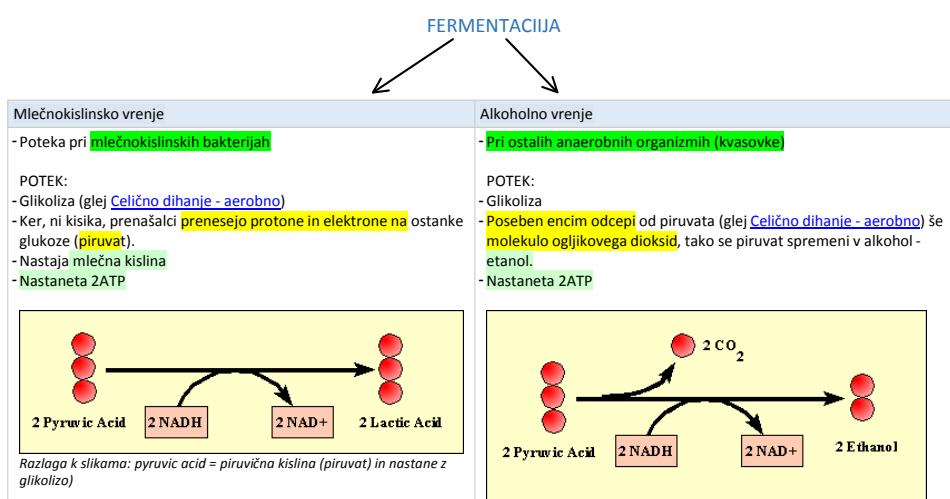
- o Je proces, ki povezuje elektronski transport in transport protonov (H⁺) s sintezo ATP
- o Elektronski prenašalci oksidirajo NADH in FADH₂ - pri tem sproščeno energijo porabijo za transport protonov PROTIV višji koncentraciji, ki je v središču mitohondrija
- o Protoni se zaradi koncentracije vražajo med notranjo in zunanjou membrano skozi encim ATP-sintazo, ki sintetizira ATP

Celično dihanje - fermentacija

17. maj 2014 11:47

- Razgrajevanje energijsko bogatih molekul (**glukoza**):
  - o Pri tem nastaja ATP
- Sodelujejo različni substrati

Aerobno	Anaerobno
- Potreben je kisik	- Poteka brez kisika
	- Nekatere rastline in živali so zmožne tega procesa za kratek čas
	- Mikroorganizmi lahko žive brez kisika - višje celično dihanje opravijo brez kisika

Fermentacijski postopki v živilski industriji

17. maj 2014 12:48

ALKOHOLNA VRENJA

piva	vina	viski	Ostalo žganje
<ul style="list-style-type: none"> - SLAD (ječmen (tudi pšenica) skali, se posuši, zori en mesec (za temno pivo ga pražimo do karamelizacije)) - DROBLJENJE (zmelje in omoči) - VARJENJE (dvigovanje temperature (za aktivacijo encimov)) - DODAJANJE HMELJA - HLAJENJE - VRENJE - DODAJANJE KVASA - FILTRACIJA - ZORENJE	<ul style="list-style-type: none"> - MLETJE - LOČEVANJE STEBEL (pacanje črnega grozdja) - PREŠANJE - DODAJANJE KVASOVK - PRETAKANJE - ZORENJE - Druga vina:<ul style="list-style-type: none"> • Jabolčno (tokovec) • Jagodno...	<ul style="list-style-type: none"> - SLAD - MLETJE - VARJENJE - DESTILACIJA VEČKRAT - LESENI SODI ZA STARANJE 8 - 15 let	<ul style="list-style-type: none"> - VINJAK (KONJAK): destilirano vino, starano

MLEČNOKISLINSKO VRENJE

Kisanje zelja	Kislo mleko	sir	jogurt	Kisanje repe
<ul style="list-style-type: none"> - Naribano zelje natlačimo v sode - Solimo, popramo - Stisnemo čimbolj (izloči tekočina za zatesnitev in boljše pogope gliv) - Kvasa ne dodajamo, saj že samo zelje vsebuje glive - Obtežimo - Pomivamo	<ul style="list-style-type: none"> - Mleko se samo skisa v posodi	<ul style="list-style-type: none"> - Mleku dodamo sirilo - Mleko se sesiri - Sirotko stisnemo	<ul style="list-style-type: none"> - Mleku dodamo encime	<ul style="list-style-type: none"> - Enako kot zelje, le da dodamo encime

Kloroplast in klorofil

17. maj 2014 16:48

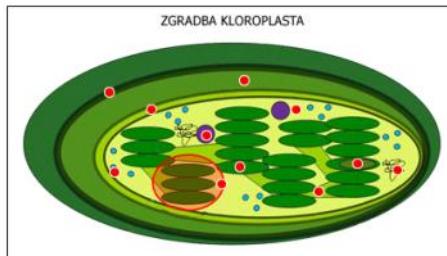
KLOROPLAST

Kaj je kloroplast in kakšna je njegova vloga?

Kloroplast (klorofilno zrno) je celični organel, obdan z dvojno membrano, ki so ga našli v rastlinskih celicah in v celicah drugih evkariotskih organizmov, ki vrši fotosintezo. Kloroplasti so veliki od 2 do 8 μm in imajo obliko zrnca.

Zgradba kloroplasta

Kloroplasti so obdani z dvojno membrano; z **zunanjo membrano kloroplasta** in z **notranjo membrano**. Obe membrani sta nenagubani, med njima pa je prostor, imenovan **medmembranski prostor**. V notranosti kloroplasta je prostor, imenovan **stroma**. Vanj se zajeda **tilakoidna membrana**, ki tvori sploščene tvorbe, imenovane **tilakoide**. Tilakoide se nizajo ena nad drugo in tvorijo **granume**. Znotraj tilakoidne membrane so števni pigmenti, med katerimi izstopa **klorofil**. Prav klorofil je tisto barvilo, ki granumom daje zeleno obarvanost. Kloroplasti imajo svojo lastno dednino.

Posneti izrezek zaslona: 17.5.2014 16:56

KLOROFIL

- **zeleno barvilo** v listih
- Porablja svetlobo **vijoličnega, rdečega in modrega spektra**
- Poznamo več vrst klorofilov:
  - **a**
  - **b**
- Druga barvila:
  - Karotenoidi - rumena
  - Ksantofili - rdeča barvila (v jesenskem listju)
- Molekula klorofila je sestavljena **iz glave z magnezijem in alkoholnega repa**
- Molekule klorofila so nameščene v membrani

Fotosinteza

17. maj 2014 17:37

Na splošno

REAKCIJE ODVISNE OD SVETLOBE (primarna/svetlobna faza)	REAKCIJE NEODVISNE OD SVETLOBE (sekundarna/temotna faza)
- Svetlobna energija se pretvori v kemično - Nastaja ATP in NADPH (sta vir elektronov pri redukciji CO ₂) - Izhaja kisik	- Vezava ogljika iz ogljikovega dioksida (Calvinov cikel)

SVETLOBNA FAZA:

- Svetloba izbije elektrone iz klorofila in omogoči razpad molekul vode
- Elektron iz klorofila se veže na energijsko bogate molekule
- Elektron, ki nastane iz razpada vode, pa se preko encima veže na klorofil
- Kisik ki je nastal pri razpadu vode, izhaja iz rastline, vodikovi protoni pa ne morejo in se kopijo v notranjosti
- Zaradi koncentracije silico ven - gredo skozi encim ATP-sintazo, ki proizvaja ATP
- Elektroni potujejo po elektronski prenašalni verigi in s tem izgubljajo energijo (ki se porablja za črpanje protonov), zato ponovno absorbirajo svetlobno energijo in jo porabijo za nastanek NADPH + H⁺ (prenašalec vodikovih protonov in elektronov)

TEMOTNA FAZA (Calvinov cikel):

- Vodikovi elektroni in protoni se dodajajo ogljikovemu dioksidu, ki se ob tem veže na vmesno molekulo s 5 C atomi
- Nastaja sladkor
- Porablja se ATP, ki nastane pri svetlobni fazi